

**Šiaulių
akademija**

Savarankiško darbo užduočių gidas

Specialioji pedagogika

Savarankiško darbo užduočių gidas parengtas įgyvendinant projektą „Aukštųjų mokyklų tinklo optimizavimas ir studijų kokybės gerinimas Šiaulių universitetą prijungiant prie Vilniaus universiteto“ (Nr. 09.3.1-ESFA-V-738-03-0001), finansuojamą iš Europos socialinio fondo lėšų pagal 2014–2020 metų Europos Sąjungos fondų investicijų veiksmų programos 9 prioriteto „Visuomenės švietimas ir žmogiškųjų išteklių potencialo didinimas“ įgyvendinimo priemonę Nr. 09.3.1-ESFA-V-738 „Aukštųjų mokyklų tinklo tobulinimas“. Šiame gide rasite savarankiško darbo užduoties aprašymą, rekomendaciją, kaip ją atlikti, išsamius vertinimo kriterijus ir demonstracinius pavyzdžius, kuriais galėsite remtis. Tikiuosi, kad šis savarankiško užduočių gidas padės atliekant užduotį pasiekti tikslą, o pateikti vertinimo kriterijai, neleis nuklysti nuo instrukcijos ir išpildyti visus reikalavimus..

Studijuojant dalyką "Sensomotorinis ugdymas" yra numatyta viena savarankiško darbo užduotis, susidedanti iš 4 etapų ir atskleidžianti studento pasirengimą bei gebėjimą dirbti su specialiųjų poreikių ugdytiniu. Atlikdami šią užduotį studentai gali ir turi remtis teorinių paskaitų medžiaga, seminarų ir pratybų metu atliktomis užduotimis. Teorinių paskaitų medžiaga pateikiama studentams dviem formatais: PowerPoint skaidrėse pdf formatu ir video įrašais YouTube kanale. Neturėdami galimybių dalyvauti teorinėse paskaitose, studentai turi galimybę studijuoti teorinę medžiagą savarankiškai. Dalyvavimas seminarų ir pratybų metu yra privalomas. Seminarų užduotys praturtina teorinių paskaitų medžiagą naujausiais moksliniais šaltiniais ir ugdo studentų gebėjimą praktinę veiklą grįsti mokslinių tyrimų duomenimis. Praktinės užduotys leidžia studentams pratybų metu, mažose studentų grupėse, saugiai išbandyti tas veiklas, kurios bus reikalingos savarankiškos užduoties atlikimui.

Turinys

SAVARANKIŠKO DARBO UŽDUOTIES "ATVEJO ANALIZĖ" TIKSLAS	4
SAVARANKIŠKO DARBO UŽDUOČIŲ PRISTATYMAS	4
Atvejo analizės sukūrimo etapai	5
Atvejo analizės vertinimas	7
Studentų atvejo analizės pavyzdžiai	8
LITERATŪRA	9

Savarankiško darbo užduoties "Atvejo analizė" tikslas

Dalyko „Sensomotorinis ugdymas“ apraše yra numatyti 4 gebėjimai, susieti su studijų programos siekiniais:

- Gebės paaiškinti ugdytinių tėvams, mokytojams, kt. specialistams visų pojūčių sistemų integralų poveikį ikimokyklinio, mokyklinio amžiaus ugdytinio raidai, sensomotorinių sutrikimų priežastis, sensomotorinio ugdymo priemones ir metodus.
- Gebės kurti pagarba ir etikos principais grindžiamą kontaktą su specialiujų poreikių ugdytiniu ir jo artimaisiais sensomotorinio ugdymo pratybų ar konsultacijų metu.
- Gebės pasirinkti ugdytinių sensorinės integracijos sutrikimų vertinimo įrankius, atlikti ugdytinio veiklos stebėjimą, duomenų fiksavimą ir jų interpretaciją.
- Gebės įvertinti individualius ugdytinio sensomotorinius ypatumus, parinkti individualiai sensomotorinio ugdymo priemones ir sudaryti individualias sensomotorinio ugdymo programas.

Savarankiško darbo užduočių tikslas studentams – įgyti ir pademonstruoti savo gebėjimus:

- Pasirinkti tyrimo instrumentą ugdytinio amžiaus tarpsniui ir sensomotorinių ypatumų vertinimui;
- Pagal sensomotorinius ypatumus parinkti individualiai sensomotorinio ugdymo priemones ir sudaryti individualią ugdytinio poreikius atitinkančią sensomotorinio ugdymo programą;
- Paaiškinti ugdytinių tėvams, mokytojams, kt. specialistams sensomotorinio ugdymo programos naudą ugdytinio pojūčių sistemai lavinti;
- Kurti pagarba ir etikos principais grindžiamą kontaktą su specialiujų poreikių ugdytiniu ir jo artimaisiais sensomotorinio ugdymo užsiėmimų ar konsultacijų metu.

Studentų gebėjimų demonstravimas dėstytojui ir visai grupei leidžia "pamatyti", kaip užduotį atlikęs studentas įsisavino dalyko apraše numatytus gebėjimus.

Savarankiško darbo užduočių pristatymas

Pagrindinė savarankiško darbo užduotis yra atvejo analizė. Atvejo analizė tai mokymosi metodas, orientuotas į gebėjimus realioje situacijoje taikyti įvairias žinias, tinkamai įvertinant “žinoti kas”, “žinoti kodėl”, “žinoti kaip”, “žinoti kada” (angl. „Know who“, „Know why“, „Know how“, „Know when“) (Česynienė, Laužikas, Miliūtė, Lobanova, 2010, p.3).

Atvejo analizei situacijas studentai renkasi patys, dalyvaudami ugdomojoje veikloje su vienu vaiku. Nuolatinių studijų studentams atliekant užduotį dėl studentų lankymosi ugdymo įstaigose dėstytoja susitaria su mokyklų administracija ir mokytojais (suderinamas tėvų susitikimo klausimas). Sesijinių studijų studentai patys derina etinius klausimus su mokyklos administracija ir mokytojais, tėvais.

Atlikdamas atvejo analizę studentas turi pademonstruoti studijų metu įgytus gebėjimus taikyti pojūčių įvertinimo ir sensomotorinio vertinimo metodus, planuoti sensomotorinę ugdomąją veiklą: parinkti sensomotorinio ugdymo žaislus, interakcijos su vaiku simbolius, sugalvoti siužetus, paskatinimo būdus, stebėti ir fiksuoti SP vaiko sunkumus atliekant užduotį, jautriai reaguoti į vaiko poreikius, teikti emocinę paramą.

Atlikęs užduotį, studentas VMA aplinkos "Atvejo analizė" sektuve pateikia savarankiško darbo užduoties aprašymą WORD programos dokumente, laikydamasis VU rekomendacijų rašto darbams ir APA citavimo stiliaus reikalavimų (American Psychological Association, 2022). Taip pat studentas parengia atvejo pristatymą POWERPOINT programoje, CANVA, SLIDO ir pan. įrankiuose ir viešai visai grupei papasakoja apie savo pasiektus rezultatus.

Toliau savarankiško darbo užduočių gido poskyriuose rasite informaciją apie užduoties atlikimo etapus, vertinimo kriterijus ir kelis atvejo analizės pristatymo pavyzdžius.

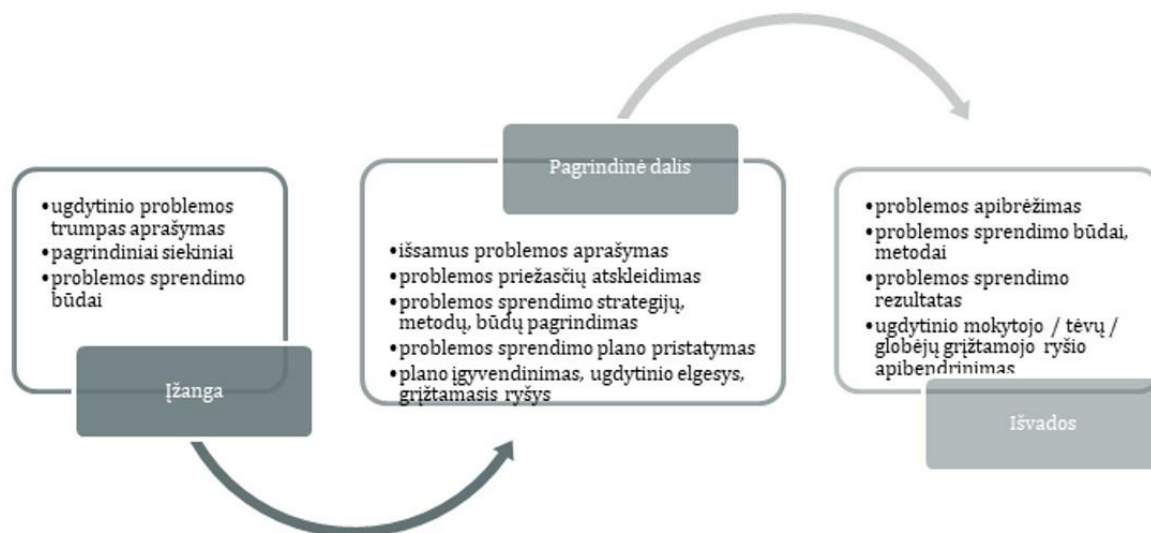
Atvejo analizės sukūrimo etapai

Pasirinkęs atvejo analizės užduotį studentas turi:

1. Susirasti specialiųjų poreikių ugdytinį. Žodis „susirasti“ skamba paprastai, tačiau tai reiškia, kad Jūs turite pasikalbėti su vaiko mokytoju, paaiškinti, ką planuojate daryti, gauti iš mokytojo vaiko tėvų kontaktus, gauti rašytinį tėvų sutikimą, gauti PPT išvadas ir vaiko SUP aprašymą. Tai konfidencialūs vaiko ir šeimos duomenys. Kalbėdamiesi su mokytoju, tėvais, vaiku, turite būti maksimaliai sąžiningi, atsakingi.
2. Pagal pasirinktus vertinimo instrumentus (teorinių paskaitų metu pristatomi 7 tyrimo instrumentai, iš kurių šešiais studentai gali naudotis), įvertinti vaiko būklę pagal amžiaus tarpsnį: laikyseną ir judesius (lokomocija), žvilgsnio ir judesių koordinaciją, reakciją į sensorinius dirgiklius, kalbą, socialines reakcijas.
3. Pagal didžiausias problemas, kurios buvo užfiksuotos stebėjimo metu protokoluose, atskleistos interviu metu su mokytoju, tėvais / globėjais, identifikuotos tyrimo instrumentu stebint vaiką ir vertinant jo sensomotorinius ypatumus, aprašytas PPT išvadose ir rekomendacijose, studentas turi sudaryti sensomotorinių užduočių ir žaidimų planą vienam

kartui per savaitę, 35–45 min. trukmės (trukmė priklauso nuo ugdytinio gebėjimo išlaikyti dėmesį), mėnesio laikotarpiui. Kiekvienam užsiėmimui suplanuoti užduotis, jų kaitą, bendravimo su vaiku ritualus.

4. Pravesti užsiėmimus ir aprašyti patirtį pagal atvejo analizės schemą.

1 pav. Atvejo analizės schema

Atvejo analizės įžanga yra trypas atvejo analizės turinio pristatymas. Įžangoje trypai pristatoma ugdytinio problema, pagrindinis siekinys / siekiniai ir problemos sprendimo būdai.

Pagrindinėje atvejo analizės dalyje:

1. Išsamiai aprašoma ugdytinio situacija, kuri gali būti stebėta ugdomojoje veikloje, ugdytinio namuose, viešuose renginiuose ir kitose vietose.
2. Atskleidžiamos problemos priežastys: panaudojant pasirinktą tyrimo instrumentą atliktas sensomotorinių sutrikimų vertinimas. Jis gali būti papildytas stebėjimų duomenimis, pokalbių su mokytoju, tėvais duomenimis.
3. Numatomos pagrindinės problemos sprendimo strategijos: argumentuotai parinktos sensomotorinio ugdymo užduotys, pratimai, sensomotorinio ugdymo žaislai, siužetai.
4. Sudarytas darbo su vaiku užsiėmimų planas ir grafikas 4 savaitėms.
5. Aprašomas įgyvendintas planas, pravesti ir aprašyti 3–4 užsiėmimai (3 jeigu įsiterpia atostogos, vaikas suseraga, dėl svarbių priežasčių nedalyvauja užsiėmime sutartu laiku ir pan.). Mažesnis užsiėmimų skaičius būtinai argumentuojamas.

Išvadose glaustai pateikiama:

1. Vertinimo metodais, stebėjimu, pokalbių duomenimis apibrėžta ugdytinio problema.
2. Problemos sprendimo būdai.
3. Problemos sprendimo rezultatas, t.y. kas buvo pastebėta ugdytinio elgesyje, reakcijose po 4 užsiėmimų.

4. Ugdytinio tėvų, mokytojų, globėjų grįžtamasis ryšys apie įgyvendintą planą (jei buvo gautas)

Išvados neturi būti perkrautos. Kiekvieną išvadą gali sudaryti ne daugiau, kaip 3 sakiniai. Atvejis turi būti pristatytas grupei ir sulauktos pastabos iš kolegų, dėstytojo.

Atvejo analizės vertinimas

Atvejo analizė vertinama pagal 4 kriterijus, kuriems gali būti suteikiamas svoris nuo 0 iki 3 balų. Šių keturių kriterijų balų suma atitinka 10 balų sistemą.

Pirmas kriterijus – vaiko stebėjimo duomenys ir stebėjimo duomenų analizė. Stebėjimo duomenys pildomi stebėjimo protokole.

Stebėjimo protokole(-uose) turi būti nurodytas stebėto vaiko vardas (saugant vaiko konfidencialumą, sukurtas studento), amžius, lytis, SUP lygis, stebėjimo aplinka (užsiėmimas, pertraukų laikas, popamokinė veikla, išvykos, ugdomoji veikla nuotolinėje aplinkoje ir t.t.). Protokole fiksuojamas vaiko elgesys, t.y. aprašomi konkretūs vaiko veiksmai, kuriuos jis atlieka per 5 minučių laikotarpį. Protokolo duomenys analizuojami ir sisteminami turinio analizės metodu. Stebėjimo trukmė turi būti ne mažesnė, nei 3 akademinės val. (45 min.). Prie stebėjimo duomenų pateikimo taip pat priskiriama PPT išvada apie vaiko SUP.

Stebėjimo trukmė, stebėjimo protokolo užpildymas ir stebėjimo protokolo duomenų analizė vertinami 3 balų sistema. Neišpildžius kurio nors kriterijaus, pažymys proporcingai mažinamas. Pavyzdžiui, stebėjimo trukmė trumpesnė, nei 3 a. val., balas gali būti mažinamas iki 2; jei stebėjimo protokole 5 minučių laikotarpyje tik abstrakčiai fiksuojama vaiko veikla, t.y. vienu, dviem žodžiais, vertinimas gali būti mažinamas per 1 balą; jei nėra atlikta stebėtų duomenų turinio analizė ir nesusisteminamas pasikartojantis vaiko elgesys, vertinimas mažinamas per 1 balą. Jei stebėjimo trukmė, stebėjimo protokolo užpildymas ir stebėjimo duomenų analizė vertintojui kelia bet kokių abejonių dėl duomenų autentiškumo, ši atvejo analizės dalis gali būti vertinama 0 balų.

Antras kriterijus – atliktas interviu su vaiko tėvais / globėjais arba mokytoju. Interviu atliekamas pagal struktūruotą interviu formą, kurią pristatys dėstytoja teorinių paskaitų metu kartu su kitais tyrimo instrumentais. Atsakymai pagal struktūruoto interviu formą leidžia padaryti išvadas apie vaiko dienos ritmą, kylančias problemas. Interviu duomenys turi būti išanalizuoti, apibendrinti. Privalumas, jei stebėjimo duomenys lyginami su interviu duomenimis ir PPT išvada apie vaiko SUP.

Interviu, jo duomenų analizė, interviu duomenų palyginimas su stebėjimo duomenimis ir PPT išvada vertinami 3 balų sistema. Jei tik išanalizuoti ir apibendrinti interviu duomenys, gali būti rašomas 1 balas. Jeigu apibendrinti interviu duomenys lyginami su stebėjimo duomenimis, gali būti rašomi 2 balai. Jeigu apibendrinti interviu duomenys lyginami su stebėjimo duomenimis ir PPT išvados – rašomi 3 balai.

Trečias kriterijus – sensomotorinių užsiėmimų planas ir grafikas, išsamiai aprašyta keturių sensomotorinių užsiėmimų eiga: panaudoti žaislai, sensomotorinio ugdymo priemonės, žaidimų siužetai, kurie šiems žaislams ar priemonėms buvo sukurti. Pravesti sensomotoriniai užsiėmimai gali būti iliustruoti nuotraukomis, kuriose turėtų būti retušuotas vaiko veidas, arba matytąsi vaiko veikla iš nugaros. Sensomotorinių užsiėmimų rezultatas reziumuojamas atvejo analizės išvados. Apibendrinime daromos išvados iš stebėjimo, interviu ir PPT duomenų. PPT išvados ir rekomendacijos neturi būti kartojamos, tačiau jos turi būti siejamos su stebėjimo duomenų analize ir gauta informacija iš interviu su mokytoju ar tėvais / globėjais. Apibendrinime turėtų būti konstatuojama, ką iš PPT išvadų stebėjimo duomenys patvirtino, galbūt kažkuo papildė, išplėtė informaciją apie vaiko galias ir sunkumus, leido geriau suprasti PPT rekomendacijas, iliustravo teorinę medžiagą ir pan.

Trečias kriterijus vertinamas 3 balų sistema. Kiekvienos išvados vertė yra 1 balas. Jeigu kurios nors išvados trūksta, vertinimas mažinamas proporcingai.

Ketvirtas kriterijus – atvejo analizės redagavimas ir kalbos kultūra. Atvejo analizė turi turėti titulinį puslapį, kuris formuojamas pagal rašto darbas, keliamus reikalavimus. Atvejo analizėje neturėtų būti gramatinių, kalbos kultūros ar stiliaus klaidų. Gali būti dovanota atsitiktinė gramatikos, skyrybos ar redagavimo klaida.

Šis kriterijus vertinamas nuo 0 iki 1 balo. Jeigu stebima klaidų tendencija, pavyzdžiui, 3–4 ir daugiau praleistos raidės, kitos, lietuvių kalbos gramatikos klaidos, keletas skyrybos ženklų ar prastai redaguotas tekstas, pavyzdžiui, nelygiuotos paraštės dešinėje lapo pusėje, tekste nenaudojamas 1,5 tarpas tarp eilučių, panašios kitos redagavimo klaidos, jei nėra titulinio puslapio, rašomas 0 balų.

Studentų atvejo analizės pavyzdžiai

„Sensomotorinio ugdymo“ atvejo analizės pavyzdžiai yra trys. Šie pavyzdžiai - tai autentiški "Sensomotorinio ugdymo" kursą baigusiu studentų darbai.

Julijos Griškienės pateiktame pavyzdyje galima pamatyti, kaip sumaniai autorė pasinaudojo net keliais vertinimo instrumentais, norėdama kuo geriau pažinti ugdytinį, jo

sensorinius ypatumus ir parinkti, žaislus, planuoti užduotis pagal ugdytinio specialiuosius individualizuotus poreikius. Julijos Griškienės atvejo analizę galite pamatyti [čia](#)

<https://youtu.be/vNtz4pJebiw>

Astos Sinkevičienės pateiktame pavyzdyje atskleidžiami vaiko sunkumai, problemos ir sudaryto plano realizavimas didelių specialiųjų ugdymosi poreikių vaikui. Užduotys skirtos stambiosios ir smulkiosios motorikos lavinimui, taip pat kognityvinių gebėjimų lavinimui. Užsiėmimų planas skirtas 4 savaitėms. Astos Sinkevičienės atvejo analizę galite pamatyti [čia](#)

<https://youtu.be/V7ONx4iB7hk>

Šarūnės Tamulionytės pateiktame pavyzdyje pateikiama individualizuota programa kompleksinę negalią turinčiam vaikui. Pristatomi 4 užsiėmimai su išsamiais, pratimų, užduočių aprašymais, panaudotų žaislų iliustracijomis. Šarūnės Tamulionytės atvejo analizę galite pamatyti [čia](#)

<https://youtu.be/QuKsrJvu4ho>

Elektroninė „**Savarankiško darbo užduočių gido**“ versija VMA aplinkoje yra šioje nuorodoje:

<https://2022.emokymai.vu.lt/mod/book/view.php?id=356432&chapterid=3795>

Literatūra

American Psychological Association. (2022, September 8). *Common Reference Examples Guide* (7th edition) <https://apastyle.apa.org/instructional-aids/reference-examples.pdf>

Česynienė, R., Laužikas, M., Miliūtė, A. ir Lobanova, L. (2010). *Atvejo analizės taikymo studijų procese metodiniai nurodymai*. Vilnius: VšĮ Vilniaus universiteto Tarptautinio verslo mokykla.